

Franjo TOPIĆ

Religije i europski projekt

Od 13. do 16. rujna 2007. na poznatom Katoličkom sveučilištu u Leuvenu (Belgija), gradu sa 80.000 stanovnika i oko 30.000 studenata, održavao se VI. kongres Europskoga društva za katoličku teologiju (EDKT).

Kongres se organizira svake tri godine i obično u zemlji iz koje dolazi predsjednik EDKT pa je tako bilo i ovaj put jer je predsjednik Belgijanac. Na kongresu je bilo oko 250 sudionika iz dvadesetak europskih zemalja te neki predstavnici drugih kontinenata. Tema kongresa bila je "Religije i europski projekt" sa željom da se današnja europska pitanja promotre i s teološkoga gledišta.

Kardinal Godfried Danneels, nadbiskup Mechelena-Bruxellesa na otvorenju je pozvao teologe da se uključe u diskusiju oko identiteta današnje Europe, njezine povijesti i njezine duše.

Prvo predavanje održala je Ursula King, Njemica iz Engleske, a posebno je naglasila da je suvremena Europa obilježena religijskim pluralizmom i globalizacijom. I europski identitet treba promišljati i ostvarivati u međureligijskom dijalogu koji je postao bitna teološka suvremena tema. Uz prezentiranje multivjerske situacije u Europi naglasila je važnost spoznavanja važnosti drugoga na tragu filozofa Levinasa, Ricoera i Chardina. Smatra da je sekularnost dobar milje za međuvjerski dijalog, a da se u tom miljeu treba izboriti za vjerske i duhovne vrednote. Dijalog treba promovirati preko svih podjela, jer on otvara nove kreativne mogućnosti za sistematsku teologiju i etiku. Autorica smatra da će međuvjerski dijalog imati značajan utjecaj na daljnji razvoj svih vjera. Projekt Europska Unija (EU) više je od ekonomije i tržišta i on bi se trebao temeljiti na duhovnim vrednotama. Ona smatra da dijalog ima transformirajuću snagu i on se u dubini transfigurira u ljubav. Paul Valadier DI (Pariz) osvrnuo se na bolno pitanje zašto se Europa stidi svojih korijena pa čak neće da spomene u preambuli Ustava ni Boga ni kršćanstvo. Hans-Joachim Sander (Salzburg) izlagao je vrlo angažirano neka suvremena pitanja kao znakove vremena, a počeo je s pobjedom islamista u Turskoj i istaknuo kako je Vatikan pozi-

tivno reagirao na ovu pobjedu Erbakanove stranke. Religija se ne da svesti samo na jedan adjektiv; ne da se religija tek tako odstraniti, što su zaboravili oni koji su je izbacili iz EU ustava. Usporedio je filozofa Sloterdijka koji smatra da se Europa treba graditi na revidiranom principu Imperija s kard. Ratzingerom koji smatra da bi se Europa trebala pronaći u čistoći svoje religiozne tradicije i kršćanske baštine. Danas europski čovjek želi imati privatnu vjeru i tu mu sekularitet odgovara, a sekularitet odgovara i različitim vjerama i Crkvama jer nemaju straha od ugrožavanja svoje slobode od većih ili dominantnih Crkava. On vidi hodočasnička mjesta kao mjesta razmišljanja i stoga kao važne znakove vremena.

Prof. Felice Dassetto (Louvain-la-Neuve) govorio je o islamu u Zapadnoj Europi osvrnuvši se na posljednjih pola stoljeća. Analizirao je kategorije: akulturacija, asimilacija, amerikanizacija, integracija, ali one nisu više dovoljne za uređivanje mjesta muslimana u Europi. Muslimanska prisutnost traži novo postavljanje prema religiji u društvu europskom, nije dovoljna *laicitete*, pa ni republikanizam, to će tražiti nove definicije identiteta. On je bliz kategorijama pluralizma i multikulturalizma. Zastupa recipročnu koinkluziju, dakle moram u svoj identitet uključiti i druge različite identitete. Pred nama stoji dug put zaključio je predavač. Na temu islama govorio je i Emilio Plati (Leuven). Šerijat je božanski zakon i islam je posebno obilježen kao religija zakona, ali ima više škola pa često se ne zna kod muslimana koja je pravi sugovornik. Islam do sada nema pravoga odgovora na modernu, tako da je islamski destruktivist Arkoun branio stavove Benedikta XVI. iznesene na predavanju u Regensburgu.

Nije moguće biti blizu Bruxellesa, a da se ne čuje i glas onih koji u ovom političkom središtu Europske Unije djeluju u ime kršćanskih Crkava. O ovoj temi govorili su biskup A. H. Van Luyn, biskup Roterdama i predsjednik katoličkog odbora COMECE pri Europskoj Uniji. Naglasio je potrebu dijaloga između politike i Crkve. Također je naglasio važnost međureligijskoga dijaloga te je citirao i papu Benedikta XVI. Mitropolit Athanasije iz Grčke je zadužen u ime svoje Crkve i EU komisije. On skromno priznaje, mi ne možemo puno učiniti ali možemo biti svjedoci. Čega? Vjere, nade i ljubavi i vjerski predstavnici trebaju biti referenca za različite političare Europske Unije da im se mogu obratiti kad nešto ne znaju iz Crkve i njezina djelovanja. Sabine von Zanthier je zadužena za kontakte u ime njemačke Evangeličke Crkve.

Osim plenarnoga rada bio je i rad u više grupa. Valja reći da se paralelno odvijala i Konferencija mladih znanstvenika gdje su tretirana pitanja vjere i zla, kršćanskoga identiteta, posebnost poljskoga kršćanstva, Benedikt XVI. i ljudsko dostojanstvo i druga.

Nije uvijek bilo jasno jesu li sudionici i predavači bili svjesni gdje je Europa u ovom trenutku i kakva je njezina budućnost. Djece je sve manje, neke zemlje su legalizirale u parlamentima eutanaziju, istospolne zajednice, abortus čime su dovedene u pitanje neke, ne samo kršćanske nego opće ljudske vrednote.

Na kraju kongresa predsjednik društva Lieven Boeve (Leuven) podnio je izvješće o radu u proteklom mandatu, a drugi članovi predsjedništva izvijestili su o izdavačkom nizu Ost-West, financijskom poslovanju te o uređivanju časopisa *Bulletin ET* kojemu je Vijeće promijenilo ime u *Journal of the European Society for Catholic Theology*. Donesene su i neke strukturne promjene u odnosu na mandat predsjednika, sastav predsjedništva i sjedište društva. Prihvaćen je prijedlog da se uvede služba glavnoga tajnika te potpredsjednika društva na čije je mjesto izabran Eamonn Conway, teolog iz Irske, koji bi se trebao “vježbati” i biti sljedeći predsjednik. Kongres je koštao oko 25.000 €. Sad ima na računu 56.000 €, od toga će se platiti još neki troškovi kongresa.

EDKT ima oko 1000 članova, Slovačka ima 55 članova. U četverodnevnom radu VI. kongresa sudjelovali su članovi Hrvatske sekcije EDKT-a predsjednik Nediljko A. Ančić, te članovi profesori Tonči Matulić, Željko Tanjić, Franjo Topić, Đuro Zalar i Mato Zovkić. Druženje je također važan element svakoga kongresa i simpozija. Uvijek je korisno čuti uživo kako izgledaju i kako žive pojedine Crkve, kakvi su teološki naglasci i teme u pojedinim zemljama. Naravski da smo se mi Hrvati podosta družili i raspravljali o teologiji i *quibusdam aliis*, a od ostalih družili smo se ipak najviše sa Slovencima. Kud će suza neg na oko.